

Duch Chrystusowego odrodzenia



*...niech **ożyje** serce wasze!*



*...niech **ożyje** serce wasze!*

- *Jeśli się ktoś nie narodzi powtórnie,
nie może ujrzeć królestwa Bożego.*

Jan 3:3

Odrodzenie = **παλιγγενεσια**

παλιν = palin = znowu

γενεσια = genesisia = narodenie

Ew. Mateusza 19:28 (BG)

- *A Jezus rzekł im: Zaprawdę powiadam wam: Iż wy, którzyście mię naśladowali w **odrodzeniu**, gdy usiądzie Syn człowieczy na stolicy chwały swojej, usiądziecie i wy na dwunastu stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich.*

List do Tytusa 3:5 (BG)

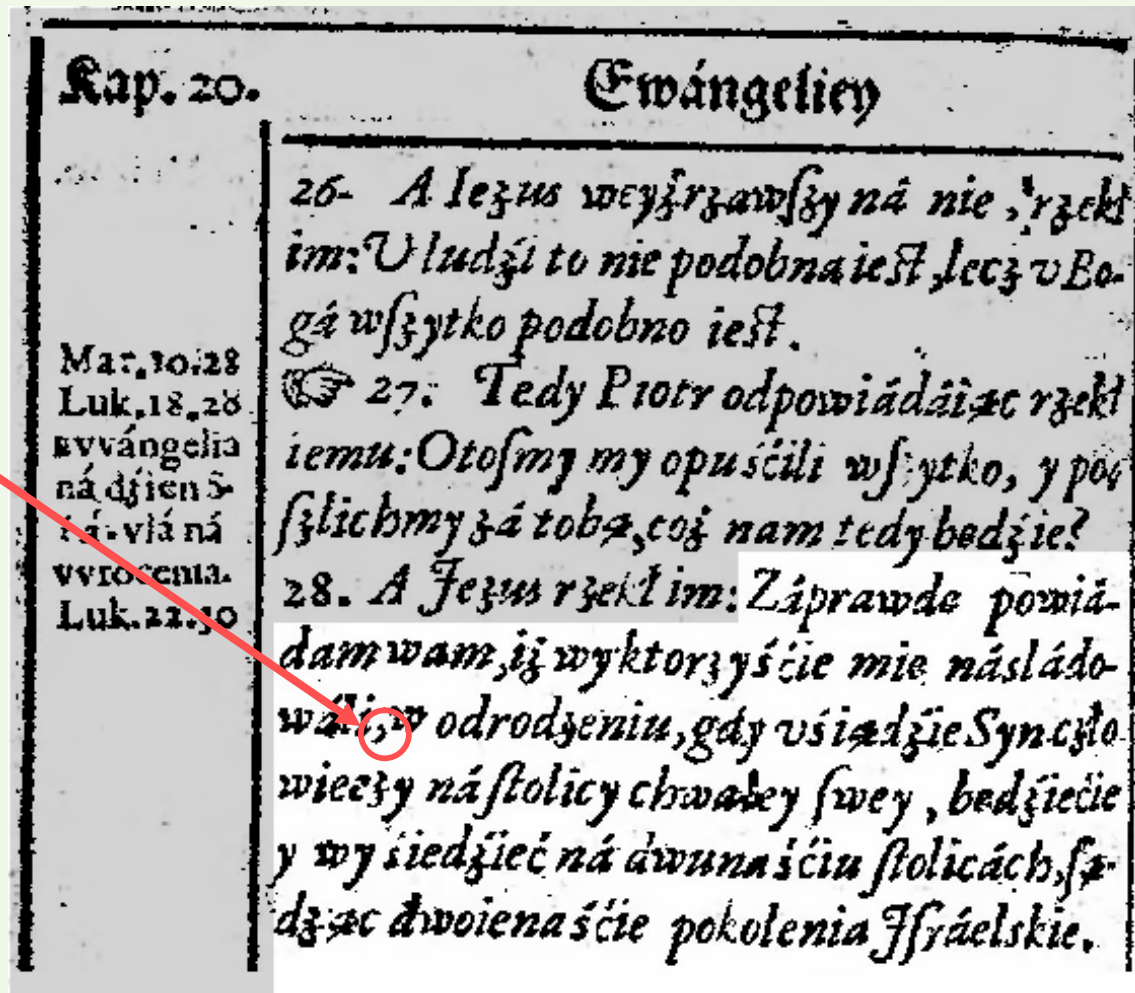
- *[Bóg] podług miłosierdzia swego zbawił nas przez omycie **odrodzenia** [palingenesia] i odnowienia Ducha Świętego.*

Ew. Mateusza 19:28 (BT)

- *Jezus zaś rzekł do nich: Zaprawdę, powiadam wam: **Przy odrodzeniu**, gdy Syn Człowieczy zasiądzie na swym tronie chwały, wy, którzy poszliście za Mną, zasiądziecie również na dwunastu tronach, sądząc dwanaście pokoleń Izraela.*

Ew. Mateusza 19:28 (BG 1606)

Przecinek pominięty
w wydaniu 1632



Ew. Mateusza 19:28 (BG 1632)

Brak
przecinka

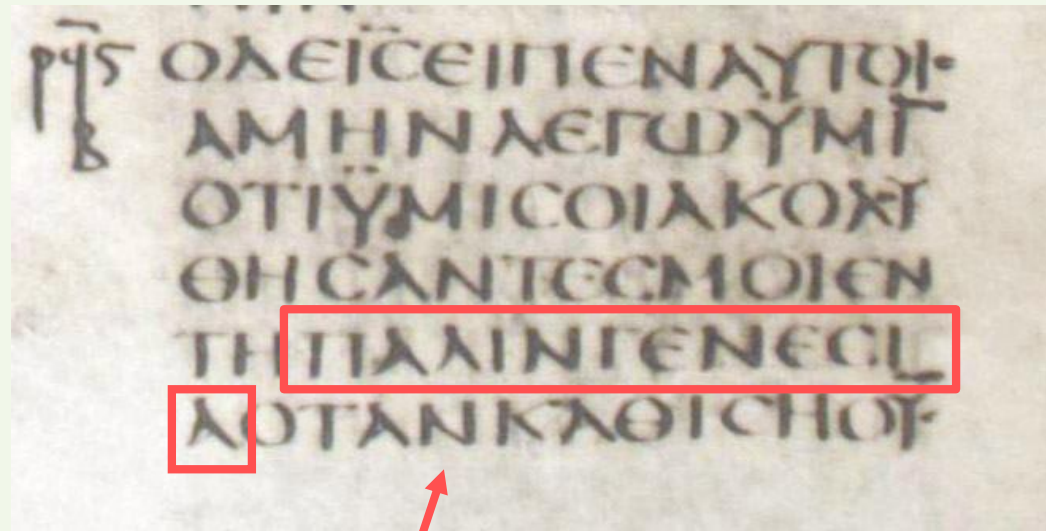
možno.
12 27 **F**edy o odpowiadajac Piotr/
rzekl mu : Dtosmy my opuscili
wszystko / y poslismy za toba / co
28 nam tedy za to bedzie ? A Jezus
im rzekl : Zaprawde powiadam
wam / iz wy ktorzyacie mie nasla-
domali w odrodzeniu / gdy usiedzie
13 Syn czlowieczy na stolicy chwaly
swojej / usiadziecie y wy na dwu-
nastu p stolicach / sadzac dwanaście
14 29 pokolenia Izraelskie. A kazdy kto
by opuścil domo albo bracia / albo

1. 37.
E. w
dkiem
nawroc
cen. S.
Pawła
o
Mark
10. 28.
Lukā.
18. 28.
P
Lukā.

Codex Synaiticus (Mat. 19:28)

Brak znaków interpunkcyjnych oraz odstępów między wyrazami, w starych rękopisach.

Ostatnia litera wyrazu przeniesiona do nowej linii.



ΠΑΛΙΝΓΕΝΕΣΙΑ – Palingenesia – Odrodzenie

Ten jest on Syn mój miły! (Mat. 3:17)

*Jam cię **DZIŚ** spłodził.*

Dzieje Ap. 13:32-33

Psalm 2:7



List do Kolosan 3:3 (BT)

- *Umarliśmy bowiem i **nasze życie jest ukryte** z Chrystusem w Bogu.*

List do Efezjan 1:4-5 (BT)

- *W Nim bowiem wybrał nas przed założeniem świata, (...)*

*Z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów przez Jezusa Chrystusa, według **postanowienia swej woli.***

1 List Jana 3:2 (BG)

- *Jeszcze się nie objawiło, czym będziemy; lecz wiemy, iż gdy się on objawi, podobni mu będziemy; albowiem ujrzymy go **tak, jako jest.***

List do Filipian 3:20-21 (BG)

- *Aleć nasza rzeczpospolita jest w niebiesiach,
skąd też zbawiciela oczekujemy,
Pana Jezusa Chrystusa.
Który **przemieni** ciało nasze podłe,
aby się podobne stało
chwalebnemu ciału jego.*

List do Rzymian 12:2 (BG)

- *A nie przypodobujcie się temu światu, ale się **przemieńcie** [metamorfoo] przez odnowienie umysłu waszego.*

2 List do Koryntian 3:18 (BG)

- *My wszyscy, którzy odkrytym obliczem na chwałę Pańską, jako w zwierciadle patrzymy, w toż wyobrażenie **przemienieni** [metamorfoo] bywamy z chwały w chwałę, jako od Ducha Pańskiego.*

Przemiana - Metamorfoza

μεταμορφωω metamorfoo (Str. 3339)

zmienić, przemienić; zmienić się

Rzym. 12:2 / 2 Kor. 3:18

Góra Przemienienia

**I przemieniony jest
[metamorfoo]
przed nimi,
a rozjaśniło się
oblicze jego
jako słońce.**

Mat. 17:2

Mar. 9:2



Rafael „Góra Przemienienia”

Ew. Mateusza 19:28 (BG)

- *A Jezus rzekł im: Zaprawdę powiadam wam: Iż wy, **którzyście mnie naśladowali** w odrodzeniu, gdy usiądzie Syn człowieczy na stolicy chwały swojej, usiądziecie i wy na dwunastu stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich.*

Ew. Mateusza 19:28 (BG 1606)

Kap. 20.

Ewangelien

Mat. 10:28
Luk. 18:28
Ewangelia
ná djien Š
i á. vlá ná
v vrocenta.
Luk. 22:30

26. A Jezus weyřzawšy ná nie řzekł im: U ludži to nie podobna ieřt, lecz v Bogá wřzytko podobno ieřt.

☞ 27. Tedy Piotr odpowiadájac řzekł iemu: Otořmy my opuřćili wřzytko, y posřlichmy zá tobę, což nam tedy bedžie?

28. A Jezus řekł im: Záprawde powiadam wam, jř wyktorzyřćie mie násladowáli, w odrodženiu. gdy uřiedžie Syn cřtowi cřzy mřstolicy chwale y swey, bedžiećie y wyřiedžieć ná dwunářćiu stolicách, ředžjac dwoienařćie pokolenia Jřřaelřkie.

Ew. Mateusza 19:28 (BG 1606)

- *A Jezus rzekł im: Zaprawdę powiadam wam: Iż wy, którzyście mię naśladowali, w odrodzeniu, gdy usiądzie Syn człowieczy na stolicy chwały swojej, usiądziecie i wy na dwunastu stolicach, sądząc dwanaście pokoleń Izraelskich.*

Dzieje Apostolskie 3:21 (BT)

- *którego [czyli Jezusa] niebo musi zatrzymać aż do czasu **odnowienia** wszystkich rzeczy, co od wieków przepowiedział Bóg przez usta swoich świętych proroków.*

Przywrócenie / Naprawienie

αποκαταστασις – apokatastasis (Str. 605)

przywrócenie do poprzedniego stanu

αποκαθιστημι – apokathisteemi (Str. 600)

przywrócić (do stanu pierwotnego);

przywrócić (do zdrowia)

Mat. 17:11 / Mar. 9:12 (BT)

- *Eliasz przyjdzie najpierw
i **naprawi** [apokathisteemi] wszystko.*

Dzieje Apostolskie 1:6 (BT)

- *Panie, czy w tym czasie
przywrócisz [apokathisteemi]
królestwo Izraela?*

List do Hebrajczyków 13:19 (BT)

- *...bym co rychlej został wam
przywrócony [apokathisteemi].*

Epoka mesjańskiego odrodzenia

- **Mat. 18:29** – Przy odrodzeniu, gdy Syn Człowieczy zasiądzie na swym tronie chwały
- **Dzieje Ap. 3:21** – czas **naprawienia** wszystkiego
- **Dzieje Ap. 1:6** – **przywrócenie** królestwa Izraela
- **Mat 17:11/Mar. 9:12** – Eliasz **naprawi** wszystko

Co zostanie przywrócone?

- **Fizyczna doskonałość człowieka**

*Oto Adam stał się jako jeden z nas,
wiedzący dobre i złe. (1 Mojż. 3:22)*

- **Panowanie Boga nad ziemią**
- **Spoleczność Stworzyciela ze stworzeniem**

Ew. Łukasza 3:15 (BT)

- *Lud oczekiwał z napięciem i wszyscy snuli domysły w sercach co do Jana, czy nie jest Mesjaszem.*

Tendencja reformacyjna

- **Oczekiwanie reformy panowania rodu Heroda oraz urzędującego kapłaństwa.**



Tendencja restytucyjna

- **Oczekiwanie restytucji panowania domu Dawidowego i ustanowienia nowego kapłaństwa z nieskażonego rodu.**



Regeneracja - Odrodzenie

- **Droga Chrystusowego odrodzenia**



Restytucja - Reformacja - Regeneracja

- **Restytucja** **przywrócenie**
- **Reformacja** **przekształcenie**
- **Regeneracja** **odrodzenie**

Ew. Mateusza 19:38

- **BG:** *Zaprawdę powiadam wam: Iż wy, którzyście mię naśladowali w **odrodzeniu...***
- **Wulgata:** *amen dico vobis quod vos qui secuti estis me in **regeneratione...***

Ihesus autē dixit illis. Amen dico vobis: quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis

**Biblia (Wulgata)
Gutenberg 1455**

Dzieje Apostolskie 3:21

- **NB:**
*...aż do czasu **odnowienia** wszechrzeczy*
- **Wulgata:**
*...usque in tempora **restitutionis** omnium*

vobis habent restitū: quē oportet quidē
relū recipere usq; ī tēpora restitūōnis
omniū que locut⁹ est de⁹ p os sanctorū

Biblia (Wulgata)
Gutenberg 1455

List do Rzymian 12:2

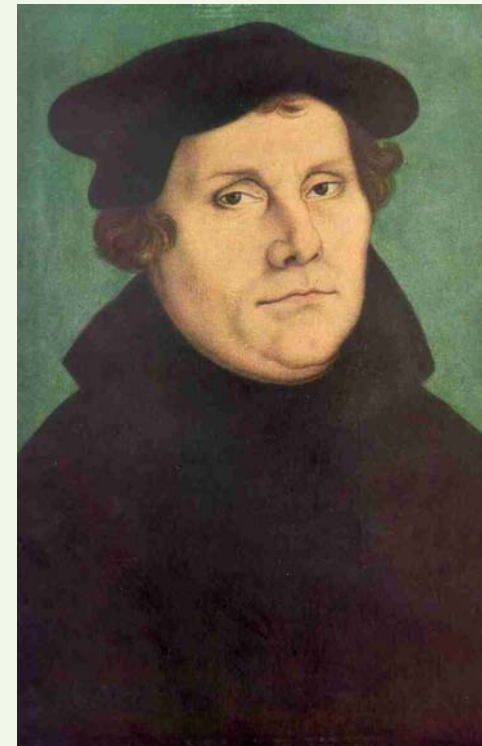
- **BG:** *ale się **przemieńcie** przez odnowienie umysłu waszego*
- **Wulgata:** *sed **reformamini** in novitate sensus vestri*

Et nolite conformari huic seculo: sed reformamini in novitate sensus v̄ri: ut p̄betis que sit volūtas dei bona.

**Biblia (Wulgata)
Gutenberg 1455**

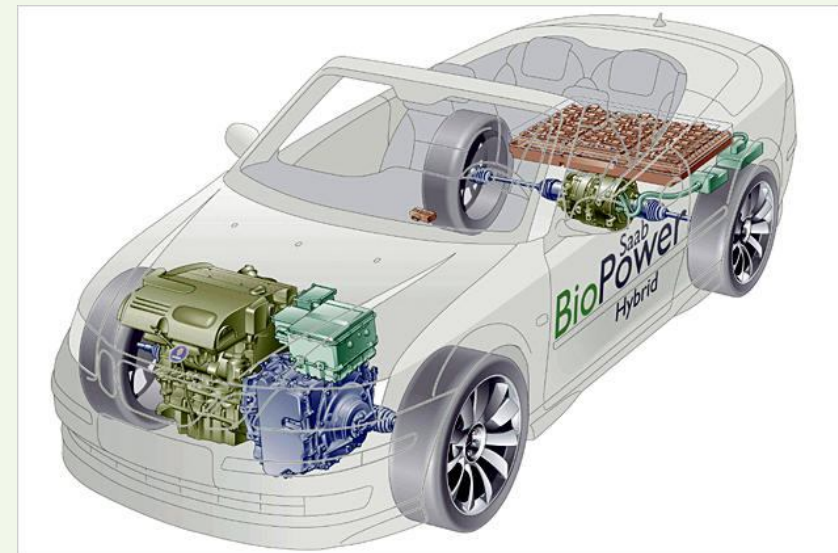
Reformacja

- **Ruch religijno-społeczny XVI wieku, mający na celu ideologiczną i instytucjonalną odnowę chrześcijaństwa.**



Regeneracja

- **Uzdatnianie starych części**
- **Zdolność odtwarzania komórek**
- **Zdolność odtwarzania części ciała**
- **Odzyskiwanie energii**



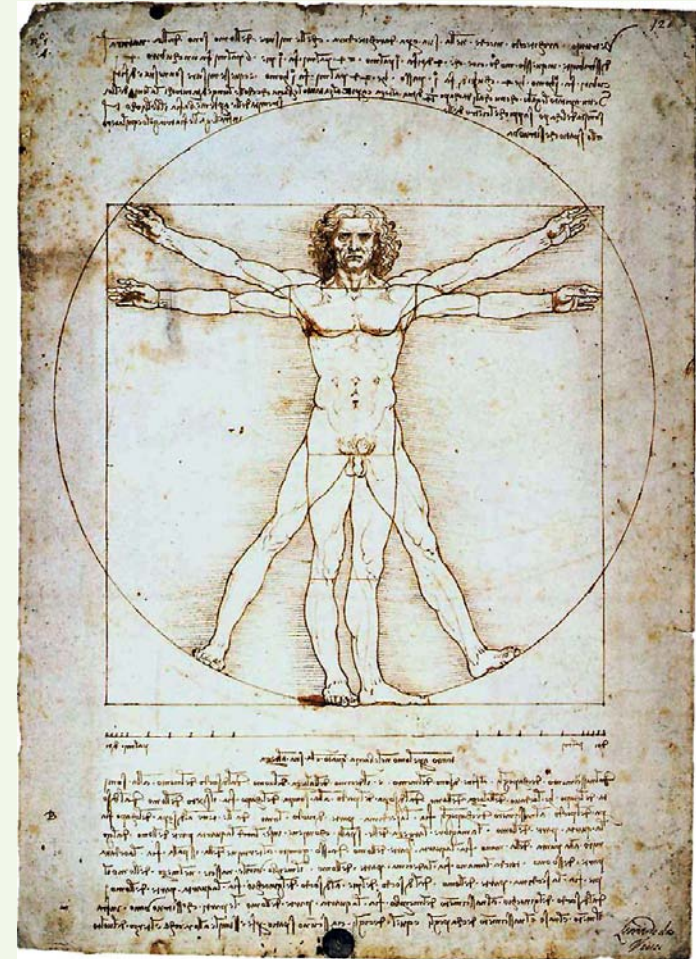
Restytucja

- **Przywrócenie (terminu)**
- **Naprawienie szkody**
- **Restytucja gatunku**
- **Restytucja monarchii**



Renescans = Odrodzenie (XV-XVI w.)

- **Giotto**
- **Botticelli**
- **Michał Anioł**
- **Leonardo da Vinci**
- **Breughel**
- **Dürer**



Renesans / Odrodzenie

- **Kopernik**
- **Galileusz**
- **Kolumb**



Renesans / Odrodzenie

- **Dante Alighieri**
- **Petrarka**
- **Szekspir**
- **Mikołaj Rej**
- **Jan Kochanowski**



Renesans / Odrodzenie

- **Ockeghem**
- **Josquin des Prez**
- **Palestrina**
- **Mikołaj Gomółka**
- **Wacław z Szamotuł**



Renesans / Odrodzenie

- **Brunelleschi**
- **Rafael**



Renesans / Odrodzenie

- **Machiavelli**
- **Tomasz Morus**
- **Marcin Luther**

- **Erazm z Rotterdamu**

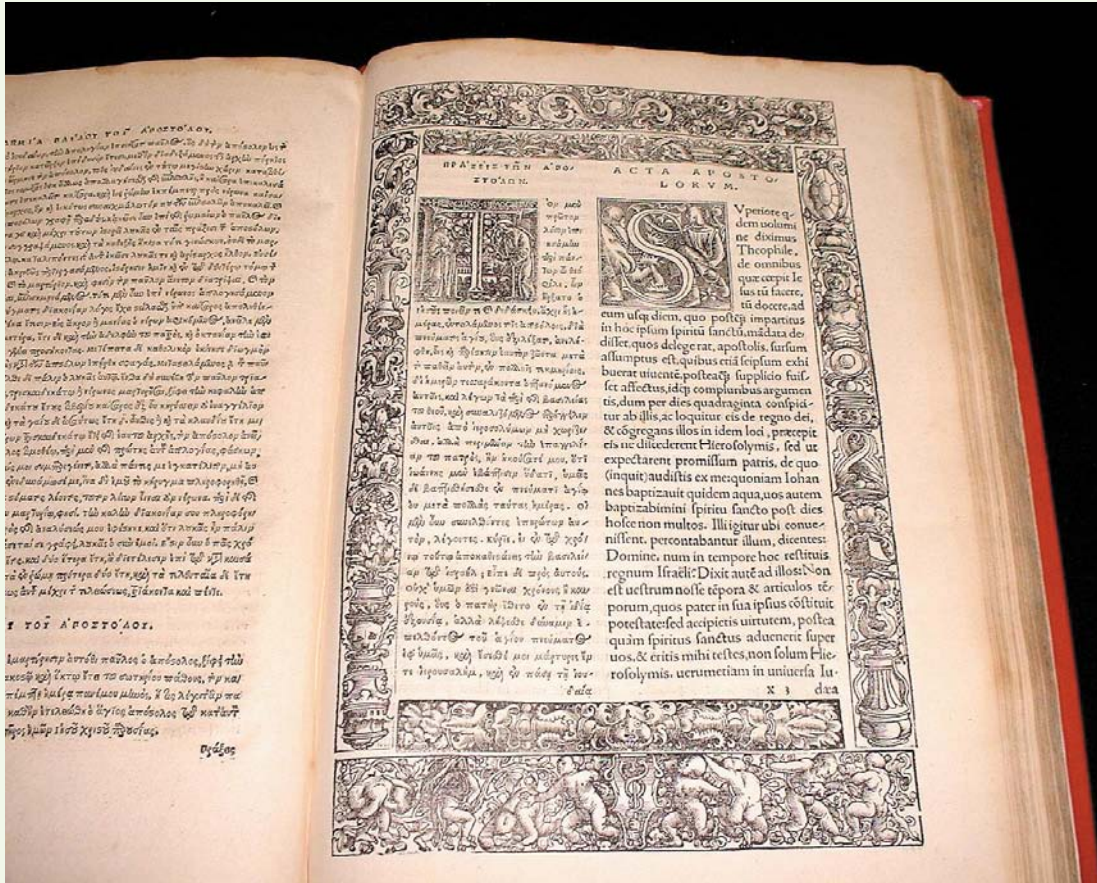


Renesans / Renascentia

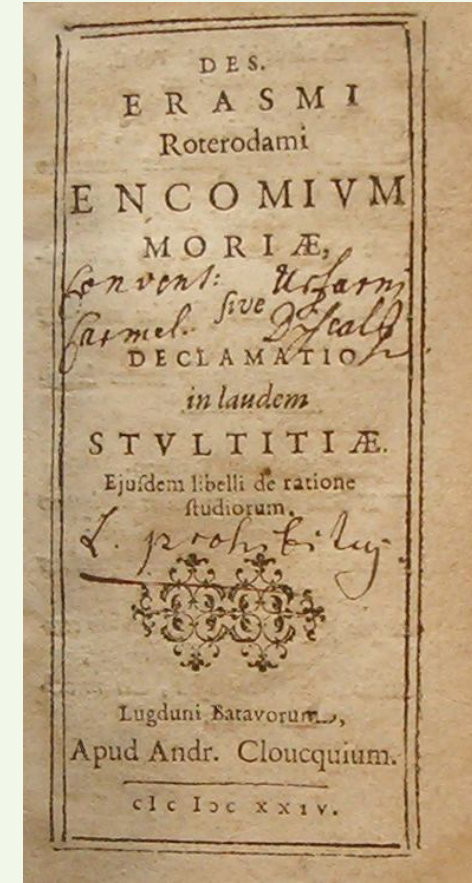
Świat dochodzi do przytomności, jakby budził się z głębokiego snu. Istnieją jednak jeszcze tacy, którzy sprzeciwiają się uporczywie, rękami i nogami kurczowo trzymając się dawnej swojej niewiedzy. Obawiają się bowiem, iż gdyby dobre nauki **odrodziły się** i świat stał się mądry, mogłoby się okazać, że sami nic nie wiedzieli”

Erazm z Rotterdamu, Adagia 337.327

Erazm z Rotterdamu (1466-1536)



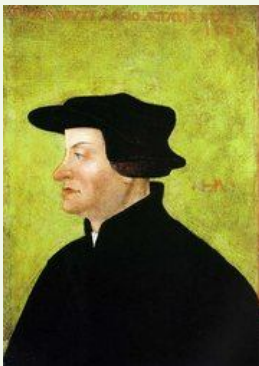
Grecko-łaciński Nowy Testament Erazma



„Pochwała głupoty”

Reformacja

- **Martin Luther (1483-1546)**
- **Ulrich Zwingli (1484-1531)**
- **Philipp Melanchton (1497-1560)**
- **Jean Calvin (1509-1564)**



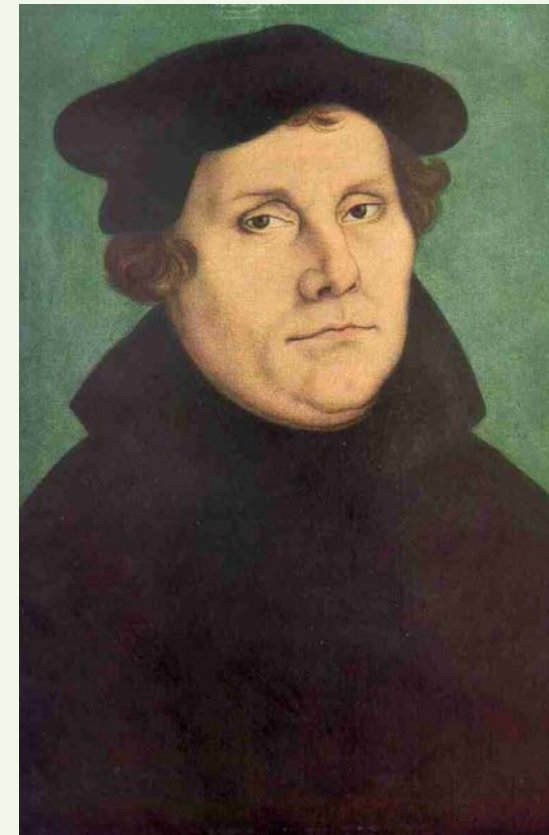
Zwingli



Melanchton



Kalwin

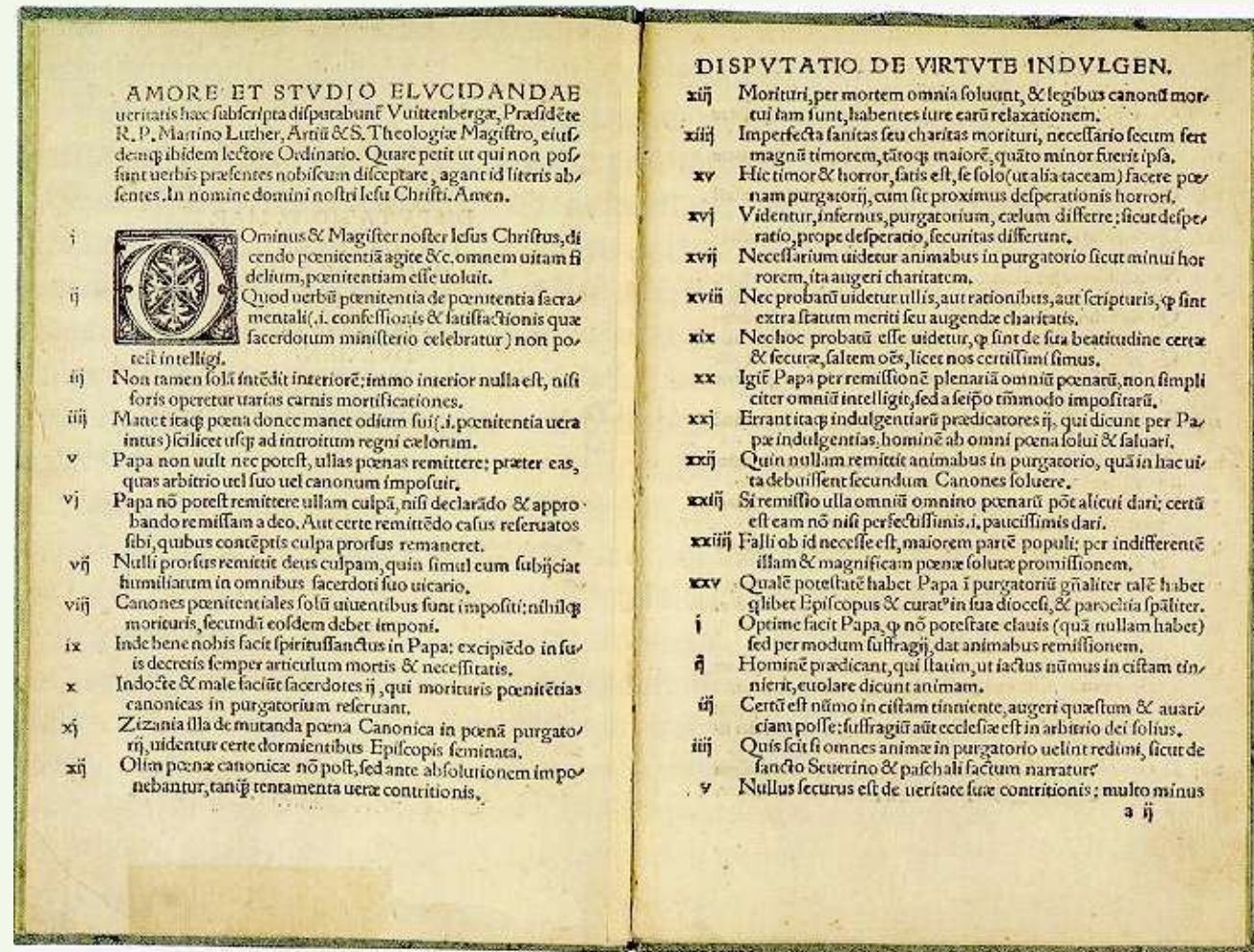


Luter

Reformacja

95 Tez Lutera

jako podstawa
do dyskusji
o sprzedaży
odpuśców.



Erazm i Luther

„Każdy prawdziwie dobry człowiek cieszy się z odwagi i śmiałości Lutera, który powinien jednak strzec się, żeby cała sprawa nie przybrała postaci stronniczego sporu. Na nic walka z poszczególnymi osobami, dopóki nie zdoła się zlikwidować tyranii rzymskiego tronu i jego satelitów, dominikanów, karmelitów, franciszkanów. Lecz na to nikt bez wzniesienia poważnego tumultu nie może się odważyć.” *(Z listu Erazma do J. Langa z 1519 roku)*

Erazm i Luther

„Oświadczyłem, że nie znam ciebie zupełnie, że nie czytałem jeszcze twoich książek, a zatem nic nie akceptuję i niczego nie odrzucam. (...) Zbieram siły, żeby przydać się jeszcze dla ponownie rozkwitających studiów. Wydaje mi się, że przy pomocy ujmującej skromności więcej osiągnąć można niż przez gwałtowność. Takim sposobem Chrystus podbił świat.” (Z listu do Lutera z 1519 r.)

Luther na sejmie w Wormancji



„Tutaj stoję i nie mogę inaczej”

Lutherhalle Wittenberg, KDG Wittenberg

Erazm o Wormancji

„Gdybym był przy tym obecny, uczyniłbym wszystko, co tylko w mej mocy, żeby tragedię tę przez pełne umiaru postępowanie tak złagodzić, iżby nie mogła później ponownie wybuchnąć na jeszcze większą szkodę dla całego świata.”

Thomas Müntzer (1489-1525)

- **Przywódca buntu chłopów**
- **Walka o zniesienie pańszczyzny**
- **o zmniejszenie podatków**
- **o zniesienie zakazu polowania i łowienia ryb**
- **o prawo do wyboru proboszcza przez gminę**



Luther przeciwko chłopom

„Przeto, drodzy Panowie, oto miejsce, w którym możecie wyzwalać, ratować, pomagać. Zlitujcie się nad tymi biedakami [których chłopci zmusili do współpracy]. Dźgajcie, rańcie, zabijajcie, kto tylko może. Jeśli przy tym zginiecie, tym lepiej dla was! Bardziej błogosławiona śmierć nie może stać się waszym udziałem, gdyż giniecie dla posłuszeństwa boskiemu Słowu i przykazaniu z Rzymian 13 rozdz., a także w usłudze miłości dla waszych bliźnich, których ratujecie z więzów piekła i diabła.”

„Przeciwko grabieżczym i morderczym hordom chłopskim” 1525 r.

Wojna trzydziestoletnia (1618-48)

8 mln ofiar

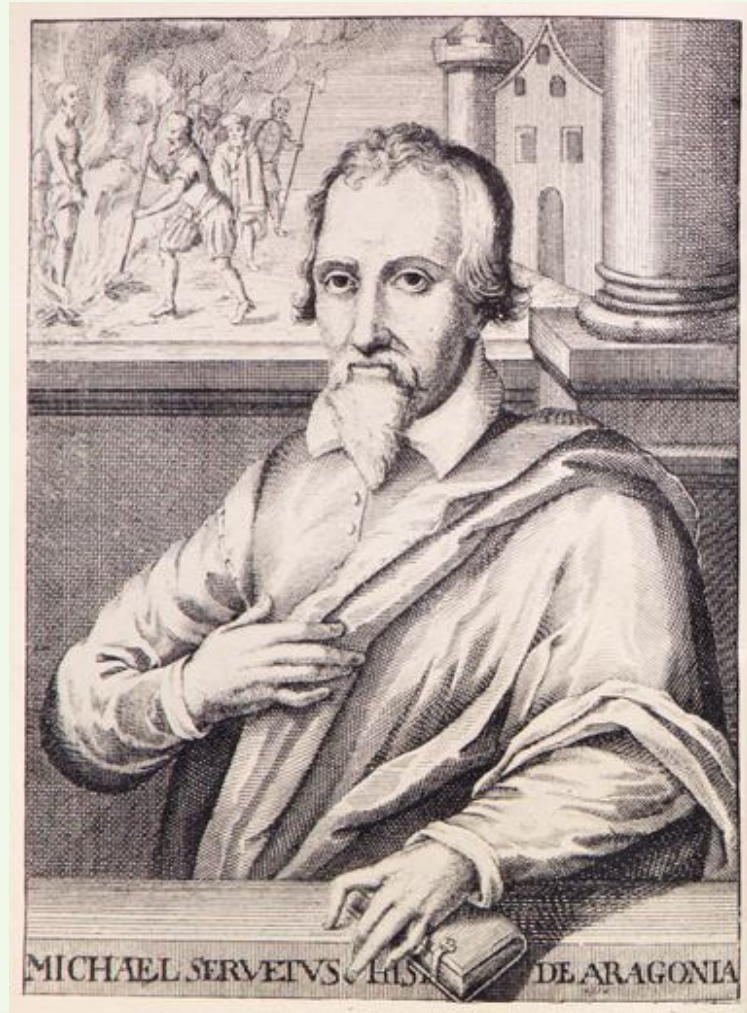
**30% wśród
katolików
i luteran**



Bitwa pod Lutzen 1632

Michał Servet (1511-1553)

- **Teolog i lekarz – odkrywca drugiego obiegu krwi**
- **Autor rozprawy *O błędach trójcy* uznanej za dzieło heretyckie**



Kalwin o śmierci Serveta

- „Niech jednak rozpróżniaczeni hultaje nie mówią z dumą o tym jego szaleńczym uporze, jakby o męczeństwie. Śmierć ujawniła zwierzęcą bezmyślność tego człowieka...”

Jean Calvin, „Obrona prawowiernej nauki o Trójcy” (1554)



Duch „restytucji” papiestwa

- **Ignacy Loyola**
(1491-1556)
- **Założyciel zakonu
Jezuitów (1540)**



Jezuici w Polsce (od 1564 roku)

- **Piotr Skarga (1536-1612)**
nadworny kaznodzieja
Zygmunta III Wazy
- **Jakub Wujek (1541-1597)**
tłumacz Biblii



Zygmunt III Waza (1566-1632)

- **Syn króla Szwecji**
- **Wychowanek Jezuitów**
- **Przenosi stolicę do Warszawy**
- **Zwolennik kontrreformacji**



Kolumna Zygmunta



Wygnanie Braci Polskich (1658)

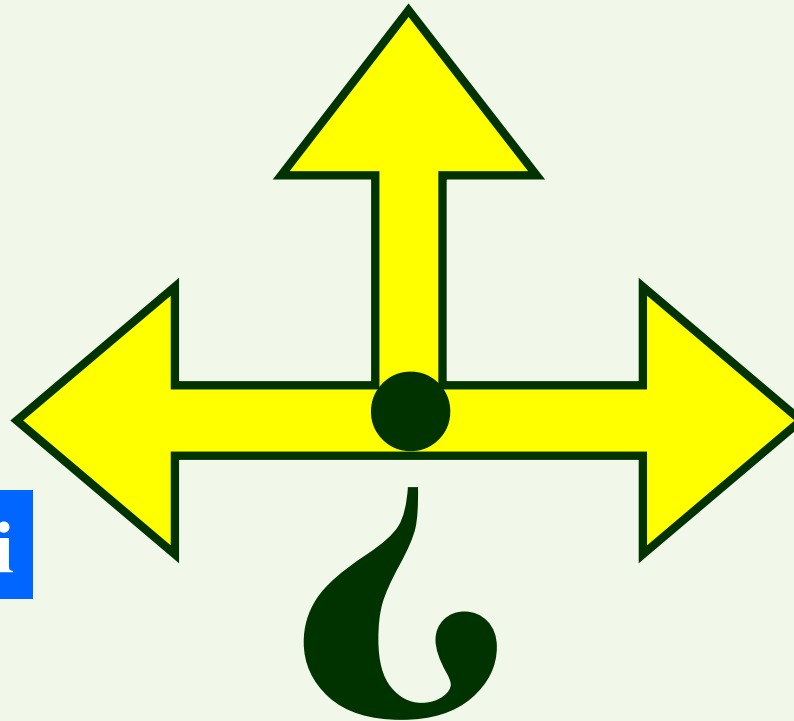
- Arianie pod karą śmierci mieli w ciągu trzech lat nawrócić się na katolicyzm lub opuścić granice Rzeczypospolitej.
- Połowa majątku arianina, który po tym okresie pozostałby w Polsce, miała przypaść temu, kto na niego doniesie.

Trzy drogi

Odrodzenie / Regeneracja

„Restytucja”

Konserwatyści



„Reformacja”

Demokraci

Duch Chrystusowego odrodzenia

Regeneracja

Odrodzenie



Duch Chrystusowego odrodzenia

*Kto największy
jest między wami,
niech będzie jako
najmniejszy,
a kto jest wozdem,
będzie jako ten, co służy.*

Łuk. 22:26

